

VÁCLAV KLAUS

Slovo úvodem

JIŘÍ WEIGL

Pozor
na Ústavní soud

HANA LIPOVSKÁ

Destrukce rodiny
Ústavním soudem
pokračuje

JAN FRANK

Vemte to přes práva
dětí

ZDENĚK KOUDELKA

Ústavní soud se
rozhodl tvořit zákony

IVO TELEC

Kritický pohled
na nález Ústavního
soudu

POZOR NA ÚSTAVNÍ SOUD

**IVK k pokrokářskému
rozhodnutí Ústavního
soudu o přiznání
rodičovství dítěte dvěma
otcům**

Ve sporu o rodičovství homosexuálních párů soud dále pokročil v demontáži tradičního pohledu na rodinu a rodičovství a stejně jako v případě prolomení nedotknutelnosti obydlí environmentálními kontrolory topení ukázal, že obrana základních společenských institucí, vztahů a principů pro něj není prioritou.

Slovo úvodem

Václav Klaus

Neměli bychom přehlédnout, že do našich životů a do české politiky v horkém létě roku 2017 opět radikálně vstoupil brněnský Ústavní soud, tato exkluzivní, jmenovaná, nikoli volená entita, jejíž vznik a pravomoci jsou důsledkem lidsko-právní revoluce po II. světové válce. Učinil tak prostřednictvím svého, celou minulost lidského rodu popírajícího, rozhodnutí, které přiznalo rodičovství dítěte dvěma otcům. Nikoli náhodou šlo o import „kalifornské“ a „dánské“ legislativy.

Není to poprvé, kdy náš Ústavní soud nadřadil své rozhodnutí nad postoji českého parlamentu, tohoto – v systému nepřímé demokracie – výlučného reprezentanta lidu naší země. To dlouhodobě kritizujeme a všímáme si toho i v tomto nejnovějším vydání naší speciální publikace *Newsletter Plus*.

Ústavní soud se rozhodl zasáhnout do českého rodinného práva, přestože na tak závažná společenská témata, jako je rodina, má a musí proběhnout zásadní veřejná debata, která se pak má promítnout do většinového rozhodnutí parlamentu.

Dlouhodobě se prosazující tendence (nikoli jen u nás) nahrazovat prostřednictvím judikátů Ústavního soudu proceduru parlamentní demokracie jsou nepřijatelné. Projevují se jen v systému post-demokracie, která se na Západě tak rychle šíří. V demokratickém systému musí dominovat postoje volených zákonodárců, nikoli aktivismus na nikom nezávislých soudců.

Často se v Čechách v poslední době v souvislosti s podzimními parlamentními volbami mluví o možném ohrožení demokracie, vyhraje-li ta či ona strana. Jsme přesvědčeni, že takové ohrožení nehrozí. Demokracie je ohrožena už dávno a podstatně více téměř bezbřehou a pomýlenou nezávislostí soudců. Proto máme takové porozumění pro pokusy dnešní polské vlády tuto nezávislost omezit.

1. srpna 2017

Pozor na Ústavní soud

Jiří Weigl

Poslední nálezy Ústavního soudu obnažily dvě závažné skutečnosti. Za prvé je zcela evidentní, že máme aktivistický levicově pokrokářský Ústavní soud, který bude minimálně celou další dekádu aktivně fungovat jako nesmírně silný nástroj k přebudování společnosti podle představ levicových ideologů.

Ve sporu o rodičovství homosexuálních párů soud dále pokročil v demontáži tradičního pohledu na rodinu a rodičovství a stejně jako v případě prolomení nedotknutelnosti obydlí environmentálními kontrolory topení ukázal, že obrana základních společenských institucí, vztahů a principů pro něj není prioritou. Že budeme mít takto pokrokářský a aktivistický Ústavní soud nebylo před ani po jmenování jeho nových členů prezidentem republiky zřejmé a předpokládám, že to netušil ani sám prezident Zeman.

A zde jsem u druhé smutné skutečnosti. Všichni mají v živé paměti, že Zemanova obměna členů Ústavního soudu - na rozdíl od bojů prezidenta Klause o ústavní soudce, jichž jsem se jako vedoucí KPR osobně v Senátu účastnil - nevyvolala na politické scéně ani ve veřejnosti takřka žádnou diskusi. Mediální ohlas byl příznivý, neboť noví soudci byli možná profesně zasloužilí, ale většinou veřejně nikoliv známé osoby, jejichž skutečné ideové zázemí a názory nikdo neznal, ani se po nich nepídil. Dokonce byla tato ideová nečitelnost považována za přednost a usnadnila schválení nominovaných v Senátu.

Zjevný ideově-politický aktivismus dnešního Ústavního soudu, jehož postoje a ideová východiska k závažným společenským otázkám značná část veřejnosti nesdílí, ukazuje, že dosavadní laxní přístup politiků i veřejnosti k doplňování této klíčové ústavní instituce je nepřijatelný. Příklad USA, kde je obměna Nejvyššího soudu zásadní politickou agendou a střetem, neboť je schopna ovlivnit směřování společnosti mnohdy více, než samotná prezidentská volba, nám budiž poučením a inspirací.

Stanovisko IVK ke dni 26. 7. 2017

Destrukce rodiny Ústavním soudem pokračuje

Hana Lipovská

Z římského práva jsme zdělili zásadu „*mater semper certa est, pater incertus*“. Zatímco otcové byli a jsou i z právního hlediska nejistí, matky byly vždy jisté. Průlomový nálezn¹ Ústavního soudu České republiky tuto mateřskou jistotu oslabil. Navzdory odstavcům, kterými se snaží dopady mírnit, posvětili soudci **další krok v postupné likvidaci rodiny**.

Ústavní soud rozhodoval ve věci stížnosti dvou mužů, Čecha a Dána, kteří jsou podle kalifornského práva manželé. Vrchní soud státu Kalifornie v roce 2013 uznal smlouvu o náhradním mateřství, na základě které získal jeden z mužů právo být otcem a druhý matkou tehdy ještě nenarozeného dítěte. Jak se ono dítě muže-matky a muže-otce narodilo? Vajíčko poskytnuté anonymní dárkyní bylo uměle oplodněno buňkou jednoho z obou mužů (přičemž na jejich přání není známo – údajně ani jim samým – kterým). Plod byl následně donošen další ženou, jež dítě porodila. Podle smlouvy mezi „náhradní matkou“ (tedy rodičkou, která ovšem není matkou biologickou) a oběma muži rodička **dítě „ze svobodné vůle na základě smluvního ujednání potvrzeného soudem již před narozením dítěte předala do péče prvního a druhého muže hned po porodu“**.

Dítě tak podle našeho Ústavního soudu je s 50% pravděpo-

1) ÚS 3226/16 ze dne 29. června 2017.

dobností synem Čecha a s 50% pravděpodobností synem Dána. Vzhledem k jejich *právu na sebeurčení* pak prý nelze rozhodnout, kdo z nich je skutečně biologickým otcem. Dále **ústavní soudci tvrdí, že dítě matku nemá** ani z právního hlediska, ani fakticky.

Spor vznikl na základě rozhodnutí Nejvyššího soudu, který měl ze zákona vydat osvědčení o státním občanství a rodný list dítěte. Nejvyšší soud osvědčení skutečně vydal, jakkoli je 50% pravděpodobnost, že dítě není synem Čecha. Zároveň však – patrně v posledním záblesku zdravého rozumu – zapsal Čecha jako otce, zatímco kolonku „matka dítěte“ nechal prázdnou. Argumentoval přitom **ochranou tradiční rodiny**: zřejmou skutečností, že dítě nemůže mít dva rodiče stejného pohlaví. Právě v tomto bodě vstoupil do hry Ústavní soud. Stěžovatelům totiž kompromisní (byť samo o sobě jen stěží pochopitelné) rozhodnutí Nejvyššího soudu samozřejmě nestačilo. Muži chtěli být uznáni jako otec a matka dítěte v českém rodném listu. A Ústavní soud jim dal 29. června 2017 za pravdu.

Podle Ústavního soudu původní rozsudek činil z obou mužů *osoby druhého řádu na základě jejich sexuální orientace: v momentě, kdy při návštěvě České republiky vystoupí na Letišti Václava Havla z letadla, přestává v důsledku napadeného rozsudku existovat jakýkoli právní vztah mezi druhým z mužů a dítětem. A to výlučně...na základě jejich sexuální orientace.*²

Ústavní soudci nás dále ujišťují, že uznání rodičovství (neměli bychom spíše napsat „mateřství“?) druhého muže *není schopno ohrozit tradiční rodinu*. A právě v tomto bodě se Ústavní soud tragicky mýlí.

Profesor Ivo Možný příhodně citoval ve své knize *Proč tak*

2) V době, kdy se přistává na Letišti Václava Havla, je již možné popírat přírodu, lze jít právně proti rozumu a instinktům. V dobách, kdy by oba muži přistáli na Letišti Praha Ruzyně, by jejich stížnost patrně jen stěží bral soud vážně.

snadno... Některé rodinné důvody sametové revoluce britského komentátora Ferdinanda Mounta³:

*„Rodina představuje pro každé hnutí základní konkurenční loajalitu – každá revoluce je otevřeně nebo skrytě nepřátelská rodině... **Všechny ideologie jsou inherentně nepřátelské rodině**, snaží se ji interpretovat po svém a využít pro své vlastní cíle, čemuž se rodina od věků úspěšně brání, sledující neochvějně svoje vlastní cíle, které jsou v podstatě neměnné.“*

Dobře to chápali všichni progresivisté v dějinách. Platonův ideální stát byl založen na neexistenci vztahů mezi dětmi a rodiči. Děti narozené pod kuratelou nacistického programu Lebensborn byly „majetkem“ složek SS. Upadající západní civilizace upírá dítěti právo na matku, rodičovství je určováno uměle, nebiologicky, pouze na základě právního rozhodnutí. **Který muž je matka a který otec se určuje arbitrárně.** Která žena je matka a která matka je otec taktéž. Rozhoduje se losem? Dohodou? Nevíme.

V České republice stojíme, navzdory dekádě trvajícím boji prezidenta Klause, na pokraji absolutní destrukce tradičních hodnot. Nález Ústavního soudu je plně v souladu s připravovanou novelou zákona o registrovaném partnerství. Důvodová zpráva novely tvrdí, že *rodina může vznikat i na základě jiných než biologických vazeb*. Naopak Ústavní soud připomíná, že *české právo připouští, že bude mít dítě dva rodiče stejného pohlaví*. Taktně přitom zamlčuje, že k tomuto stavu přispěl sám svým nálezem z 28. 6. 2016⁴, kterým zrušil ustanovení § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství, podle kterého *trvalé partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte*.⁵

3) Ferdinand Mount byl mimo jiné poradcem Margaret Thatcherové. Citát pochází z knihy *The Subversive Family: An Alternative History of Love and Marriage*.

4) Je jen shodou náhod, že oba nálezy dělí téměř přesně jeden rok?

5) Deset let registrovaného partnerství v České republice – rodina opět v ohrožení. Dostupné zde: <https://www.klaus.cz/clanky/3964>

Nepleťme si domácnost s rodinou. Nezaměňujme hospodářskou jednotku s propletením vztahů, které vstěpují jedinci základní hodnoty. **V celé diskusi dávno nejde o práva homosexuálů, nýbrž o rozbití rodiny.** Demiurgové, kteří budují svůj „překrásný nový svět“⁶, se právem cítí být rodinou ohroženi. Dokud existuje rodina, existuje kotva, existuje ostrůvek zdravého rozumu, existuje základna, na kterou se mohou utlačovaní jedinci utéci. Rozbití rodiny vytvoří absolutní závislost na státní moci – a právě o tu demiurgům jde. V atomizované společnosti bez rodiny je jedinec „od kolébky do hrobu“ závislý na státu, a proto musí být k státu dokonale loajální, nechce-li se ocitnout na okraji společnosti.

Kritika homosexualismu proto není kritikou homosexuality a homosexuálů. Nikdo nezpochybňuje právo homosexuálů na důstojný život. Homosexuální agenda se však (spolu s agendou genderismu a feminismu) stala nástrojem rozbíjení rodiny. Nepřátelé rodiny se rodiny bojí. Tradiční hodnoty jim nahánějí strach. Homosexuálové se tak stali jen prostředkem demiurgů k uzurpování moci. Jsou obětí tichého převratu – a my s nimi.

Lze se bránit a ubránit? Ano, dokonce velmi snadno: uznáním té nejsamozřejmější věci na světě. Uznáním staré zásady: Matka je vždy jistá.

Nemáme právo rezignovat.

Publikováno v MF Dnes 28. července 2017

6) Právě v tomto případě je připomínka Huxleyho naprosto opodstatněná. Jeho alfy, bety, gamy a delty se rodily (byly vyráběny) bez matek a otců, ovšem plně v souladu se státním plánem.

Vemte to přes práva dětí

Jan Frank

Ústavní soud rozhodl o právu dětí na oba rodiče, byť by šlo o osoby stejného pohlaví. Důvodem byla stížnost mužského manželského páru, jehož legalitu včetně rodičovství uznává kalifornský stát. Stěžovali si na to, že v ČR, která dosud rodičovství párů stejného pohlaví neuznávala oficiálně, by děti jednoho z mužů, Čechoameričana, neměly otce v rodném listě. Samozřejmě se všemi právními důsledky. Český ÚS umožnil průnik kalifornského právního výdobytku do české legislativy s odůvodněním, že předchází zásadnímu porušení občanských práv dotčených dětí na rodiče, například kvůli dědictví apod. Čas vyměřený biologické rodině v našich zeměpisných šířkách se zas o něco zkrátil.

Manuál „Jak se mění společnost?“

Konzervativní část společnosti vidí v rodičích ze zásady jen muže a ženu, obává se vlivu soužití dětí s manžely stejného pohlaví z hlediska jejich psychologického vývoje, což se sem tam podaří doložit dílčími studií. Homosexuálové jsou vnímáni rovněž jako promiskuitní a vztahově nestálá minorita, což je zajisté v řadě případů nespravedlivé. Konečně jsou tu již zmíněná práva dětí: mohou být proti výchově dvěma tatínky či maminkami ony? Strana „pro“ už tradičně šermuje osvědčenou mantrou o kontrastu mezi dvěma bezva tatínky a rozvrácenou heterosexuální rodinou s otcem notorikem, bohužel rovněž nikoli sporadickou. A přesně tak si nyní „práva a zájmy“ dětí vysvětlil i Ústavní soud.

ÚS nás se svým „nálezením“, že rodiči mohou být *de iure* i dva muži nebo dvě ženy, seznamuje v době, kdy věci podobného typu už nejsou námětem pro oddechovou kavářenskou debátu. Jsou urychlovačem hmatatelné radikalizace konzervativních pater společnosti v důsledku nezřízené aplikace tzv. *minoritních práv*. Stížnost pánů otců, prakticky cizinců, je učebnicovým příkladem promyšleného rozkládání tradičních právních a sociálních kategorií v konkrétní „napadené“ zemi: stačí k tomu jeden mazaný právník, lidskoprávní argumentace, mediální krytí se slovem experta z neziskovky. Poslední nutnou ingrediencí je politicky prakticky nekontrolovatelný příslušný ÚS zaměstnávající dostatečný počet ješitných nedohaslých levicových emeritních politiků.

Selhání demokracie

Ústavní soudy mají hlavní poslání: posuzovat, zda nejsou porušována práva garantovaná občanům základním zákonem demokratických států. Proto jsou oprávněně vnímány jako hlavní pojistka demokracie, například před útoky autoritativních uskupení. Ve skutečnosti jsme ale konkrétně u nás dlouhodobě svědky nálezů, které svou povahou demokracii reálně spíše ubližují. Působí jako postupné otáčení kormidla společenského vývoje (akceptace Lisabonské smlouvy, platy soudců, nejnověji kontroly kotlů úředníky atd.). Společným jmenovatelem tohoto typu rozhodnutí je netajená (a aktivisty příslušného druhu velmi registrovaná) ambice ústavních soudců posuzovat společensky citlivé otázky. Nejde ani tak o to, že většinou sedají na liberálně levicové výklady lidských práv, ale zejména o to, že ochotou pouštět se do takovýchto nálezů politicky vyvlastňují občana. Cožpak by se třeba adopce dětí osobami stejného pohlaví nemohly stát bodem programu relevantních politických uskupení?

Jenže právě v tom je jádro pudla. Neházejme vše na Ústavní

soud. Hovoříme-li o selhání demokracie, uznejme, že jako „doprovodná“ politická síla (nejde to už jinak nazvat) naprostě většině politických stran vyhovuje. Jako odkladiště korektně politické agendy, s níž by zejména větší strany nepochodily, nebo by si naopak vysloužily mediální nenávist. Proto je a bude ticho po pěšině. Bylo by načase, aby si ústavní soudci uvědomili reálně ponižující, až rohožkovou společenskou funkci, do které se leností a zbabělostí politických stran dostali. Je jistě lákavé a povznášející rozhodovat sem tam kromě nudných záležitostí zcela samostatně také o civilizačních proměnách v zastoupení za „prostý lid“. Mnohem slavnější rolí v nachýlených dějinách demokracie by ale bylo hodit dva tatínky na hlavu politikům.

Publikováno na serveru Echo24.cz 26. července 2017

Ústavní soud se rozhodl tvořit zákony

Zdeněk Koudelka

Nález Ústavního soudu z 29. 6. 2017, I.ÚS 3226/16, potvrdil revolucionářský charakter našeho Ústavního soudu. Ústavní soud se postavil proti Nejvyššímu soudu v otázce uznání rodičovství dvou otců. Nejvyšší soud v souladu se základními principy základů našeho právního řádu odmítl uznat cizozemské rozhodnutí uznávající rodičovství dvou mužů vůči dítěti, které bylo narozeno za „použití“ náhradní matky.

Nejvyšší soud zde vyšel ze zásady výhrady veřejného pořádku, která umožňuje odmítnout uznat cizozemská rozhodnutí, která se přičítají základům našeho právního řádu. Ústavní soud však tento princip popřel a otevřel náš právní řád pronikání čehokoliv.

Rodič 1, rodič 2

Zasedá-li náš Ústavní soud, nemůže si být nikdo jist ničím, ani tím, že nepromění muže v ženu a místo tatínka a maminky nám všem vnutí označení rodič 1 a 2. Ovšem přístup, který užil Ústavní soud ve věci rodičovství dvou mužů, může klidně užít i v legalizaci mnohoženství. Vždyť určitě začne někdo tvrdit, že právo na to, aby taťka měl čtyři ženy, je součástí lidského práva na rodinný život.

Ústavní soud se rozhodl mocensky zasáhnout do základů rodinného práva u nás. Již dříve zrušil zákonné omezení pro osoby žijící v registrovaném partnerství jako jedince osvojit

si dítě. Odůvodnil to tím, že musí přihlížet k společenským změnám a nemůže před nimi zavírat oči.

Ovšem společenský vývoj ve věcech jako je rodina má reflektovat v parlamentní demokracii především zákonodárce, a pokud tak neučinil, je to součástí jeho rozhodnutí nechat právo takové, jaké bylo dosud. Z hlediska demokracie založené na volbách, která je základem našeho státu, je nesprávné, že ti, kteří svou politickou bitvu prohrají v parlamentu, respektive ve volbách, využívají Ústavní soud, který je ochoten takové prohrané volební a parlamentní bitvy měnit svým rozhodnutím. To je příklad, z pohledu demokracie, nesprávného soudního aktivismu a soudcokracie.

Soud uvedl: *„Ústavní soud samozřejmě nemůže přehlížet, že v současnosti dochází k zásadním změnám ve způsobu soužití osob, že na rozdíl od tradičnějšího pojetí rodin, předpokládajícího zpravidla společný život více generací, žije stále více osob samostatně (tzv. singles), počet nesezdaných párů (soužití druhá a družky nebo jiné podoby kohabitace) se přibližuje počtu párů sezdaných a rozvod manželství je vnímán jako něco téměř přirozeného... Před těmito jevy Ústavní soud nemůže „zavírat oči“.* (Bod 37 odůvodnění nálezu Ústavního soudu z 14. 6. 2016, Pl. ÚS 7/15. Odsouzení tohoto nálezu obsahuje výstižně odlišné stanovisko ústavního soudce prof. Vladimíra Sládečka.)

Když to nejde politicky

Podstatou není, zda je správné, aby určitý okruh lidí mohl či nemohl osvojit dítě, ale to, že vyřešení této otázky má být v demokracii v rukou voleného parlamentu, nikoliv soudců. Ústavní soud může určitý zákon zrušit, je-li v rozporu s ústavní normou. Ovšem neústavnost musí být od prvopočátku vzniku zákonné normy zřejmá. Pokud Ústavní soud pracuje s tím, že neústavnost vznikla kvůli společenským změnám, pracuje

s měkkými kritérii, která může použít vždy a proti všemu. Od rážet vývoj společnosti do právního řádu má prvotně zákonodárce.

Příkladem je zavádění stejnopohlavních manželství. Někde zastánci jejich uzákonění jdou cestou politického boje skrze parlamenty a referenda. Tato cesta vedla k úspěchu i v katolickém Irsku 22. 5. 2015, kdy referendum uznalo možnost manželství dvou lidí bez ohledu na pohlaví, anebo ve Finsku, kde byl tento požadavek uzákoněn v únoru 2015. Jinde jsou tyto snahy vedeny cestou soudního boje.

Když zastánci tohoto chápání manželství prohráli svůj boj politickými prostředky, snaží se změnu vysoudit jako své ústavní právo. Soudy pak mění chápání právních pojmů. Nejvyšší soud USA v roce 2015 prohlásil zákaz homosexuálních sňatků praktikovaný některými státy americké unie za protiústavní. Tedy uznal těsnou většinou 5:4 nové pojetí manželství i jako svazek dvou žen nebo dvou mužů.

Jsem přesvědčen, že tvůrci americké ústavy z 18. století by se divili, co jim to Nejvyšší soud v 21. století vložil do úst. V tehdejší době bylo manželství jinak než jako svazek muže a ženy nemyslitelné. A je 5 soudců nadřazeno nad tisíce členů kongresů USA a jeho členských států, kteří jsou z ústavy jediní oprávněni k ústavní změně? A zastaví se soudci jen zde? Určitě ne. Je jen otázkou času, kdy si někdo bude chtít vysoudit mnohoženství. Konečně v USA mají zkušenosti s mnohoženstvím mormonů.

Je třeba se vzepřít

O základních otázkách života státu má rozhodovat suverén. Dokonce i někteří soudci si to uvědomují. Předseda Nejvyššího soudu John G. Roberts jako příslušník nesouhlasící menšiny čtyř soudců k zastáncům změny uvedl: „*Neoslavují Ústavu. S ní*

to nemá nic společného. (...) Tento soud není zákonodárným sborem. To, jestli je homosexuální manželství dobrou myšlenkou, by nemělo být naším zájmem.“

Soudce Antonin Scalia napsal: „Dnešní rozhodnutí znamená, že mým vládcem a vládce 320 milionů Američanů od pobřeží k pobřeží je většina z devíti právníků Nejvyššího soudu. Toto stanovisko rozšiřuje moc soudu takovým způsobem, na který Ústava ani dodatky nepomyslely. Praxe takové ústavní revize nevoleného výboru devíti, vždy doprovázená velkým velebením svobody, okrádá lidi o nejdůležitější svobodu, kterou prosadili v Deklaraci nezávislosti a vybojovali v revoluci v roce 1776 - svobodu vládnout si sami.“

Jde o spor mezi těmi, kteří právní pojmy vykládají tak, jak se chápaly v právu při jejich vzniku podle jejich původní (originální) interpretace (originalisté), a těmi, kteří prosazují změnu práva tak, že se při nezměněném textu právního předpisu radikálně změní jeho interpretace podle toho, jak si přeji ti, kteří mají moc nad jeho výkladem. Zatímco originalisté uznávají možnost změny práva, ale cestou řádné novelizace původního textu podle ústavních pravidel o provádění změn právního řádu.

Často se hovoří o ohrožení demokracie. Někdo má strach, co se stane, když vyhraje Andrej Babiš volby, co se stane v Polsku atd. Ohrožení demokracie je reálné, ale ze strany soudů a zvláště našeho Ústavního soudu. Pokud o tom, zda má být u nás mnohoženství či stejnopohlavní manželství, nebo rozhodnutím Ústavního soudu popřeme, že dítě vzniká jako výsledek vztahu muže a ženy, pak tento Ústavní soud odsouvá volený parlament na vedlejší kolej.

Tím odsouvá na vedlejší kolej samotné volby, jelikož podstatné věci již nebudou rozhodovány v parlamentu na základě volebních výsledků, ale na tajné poradě tří soudců nějakého senátu Ústavního soudu.

Tomu je třeba se vzepřít.

Rozhodnutí Ústavního soudu se tváří, že jde jen o ojedinělé uznání kalifornského práva, které takové rodičovství dvou mužů a žádné ženy připouští. Nejsme však kalifornským protektorátem. Platí zde naše právo a cizinci, kteří k nám přijedou, musí naše právo respektovat. Ústavní soud v zásadě přiznal větší a zvláštní práva cizincům a je jen otázkou času, kdy někdo řekne, když tato práva mohou mít u nás Američané, proč ne i naši občané. A protože to nejde prosadit skrze volený Parlament, tak si to vysoudíme. A jistě se opět najde na Ústavním soudu nějaký ke všemu ochotný a všeho schopný senát. Vzpomeňme pokus Finky žijící v Itálii u Evropského soudu pro lidská práva zakázat italským občanům umístování křížů ve školách. Je přece logické, že budu-li chtít žít v Itálii, musím se přizpůsobit tamním pravidlům. Chtějí-li u nás žít Američané z Kalifornie, musí respektovat naše pravidla. Nejvyšší soud jednal jako soud nezávislého státu a zastal se pravidel naší většiny. Ústavní soud jednal jako protektorátní soud a nadřadil požadavky cizinců a kalifornské právo nad naše právní a kulturní základy.

Publikováno na serveru Protiproud.cz 25. července 2017

Kritický pohled na náleží Ústavního soudu: uznání kalifornského rodičovského statusu stejnopohlavního manžela

Ivo Telec

1. Úvodem

Ústavní soud vynesl senátní náleží ze dne 29. června 2017, sp. zn. I. ÚS 3226/16, ve věci **nejlepšího zájmu dítěte a práva na rodinný život**. Zrušil tím rozsudek Nejvyššího soudu. Jednalo se o řízení o ústavních stížnostech na zásah Nejvyššího soudu, k němuž mělo dojít tím, že Nejvyšší soud zamítl návrh na uznání kalifornského rozhodnutí o rodičovství jednoho ze stejnopohlavních mužských manželů (neznámo, zda biologického otce), tvořících stejnopohlavní pár. Nejvyšší soud tak učinil z důvodu **zřejmého**, na první pohled patrného **rozporu** takového zahraničního rozhodnutí o osobním stavu s **veřejným pořádkem** podle českého mezinárodního práva soukromého. Český právní řád, který patří mezi obsahové prvky veřejného pořádku, nic takového **nedovoluje**. Nejedná se přitom o žádnou „nechtěnou mezeru“ v českém právu, nýbrž o **zákonodárně-politický záměr**, který lze vyvodit z českého zákonodárného kontextu úpravy civilního stavu lidí a jeho zákonodárného vývoje.

Ústavní soud věc posoudil jinak nežli Nejvyšší soud.

Narozdíl od českého práva kalifornské právo dovoluje, aby **rodiči v právním smyslu byli dva muži-manželé**, rozuměno

stejnopohlavně orientovaní lidé (homosexuálové). Celosvětově převažující úpravy civilního statusu nic takového neumožňují. Dovoleno to není ani českým právem. Srov. k tomu techniku obstarávání dětí stejnopohlavně orientovanými páry prostřednictvím náhradního mateřství za lékařsky asistované reprodukce.

Nezletilé dítě tak sice má **dva mužské rodiče** v kalifornském právním smyslu („muže/rodiče A“ a „muže/rodiče B“), avšak jeho biologický otec zůstává **utajený**. Svůj původ tedy dítě nanejako nezná. A to ani co se týče anonymní dárkyně ženského vajíčka. Známa je pouze „žena nosnice“, která smluvně poskytla službu náhradního mateřství a která dítě po asistované reprodukci donosila a porodila. Podle českého práva by ovšem byla matkou (§ 775 o. z.). Podle kalifornského nikoli. Ani tato záležitost nemusí být úplně od věci.

Přehled věci podávám zjednodušeně.

Celý případ by pro někoho mohl znít jako horor, který by televize směla vysílat až po 22. hodině. Pro někoho jiného, a zdá se i pro Ústavní soud, by se zase jednalo o legitimní vzorec chování.

Senát Ústavního soudu si nicméně musel být vědom, že do budoucna otevírá pověstnou *Pandořinu skříňku*. Džina z láhve ale již před pár lety vypustil Parlament, když na vládní návrh uznal **náhradní mateřství** v občanském zákoníku, které bývá někdy bráno jako **jev proti lidským právům**.¹

2. Kritika právní argumentace Ústavního soudu

Členové prvního senátu Ústavní soudu asi uvažovali tak, že když už jednou existuje kalifornský rodičovský status, bylo by

1) Viz *European Centre for Law and Justice: Surrogate Motherhood: A Violation of Human Rights. Report Presented at the Council of Europe, Strasbourg, on 26 April, 2012.*

proti nejlepšímu zájmu dítěte, aby při jeho pobytu na českém území takovýto rodičovský status neměl mít žádné právní účinky. Dítě by tím zřejmě bylo u nás dotčeno na své právní identitě. Především, že právní argument zájmu na **ochraně právní identity dítěte** vyjádřené tím, kdo je jeho rodičem v právním smyslu, považují za **velmi silný**, resp. potenciálně **přeshraniční**. Stěžovatelé ale podle náleží Ústavního soudu hodlají do Česka cestovat „čas od času“ (bod 39.); což nelze pominout z hlediska dotčenosti českého veřejného zájmu. Podle Ústavního soudu „Podcenit nelze ani zájem dítěte na materiálním zabezpečení a absenci jeho práva v České republice na výživné či dědictví vůči druhému stěžovateli, pokud by v budoucnu nastala situace, kdy to bude relevantní.“, bod 39. Celkově Ústavní soud zohlednil „nebezpečí mnoha nepříjemností a těžkostí“, pokud by se dítě po Česku, resp. přes hranice pohybovalo jen v doprovodu u nás právně neuznaného rodiče (muže-manžela); viz tamtéž.

Závažný by se mohl zdát právní názor Ústavního soudu, podle kterého: „Přestože u stěžovatelů rodinný život existuje, tak v momentě, kdy při návštěvě České republiky vystoupí na Letišti Václava Havla z letadla, přestává v důsledku napadeného rozsudku existovat jakýkoliv právní vztah mezi druhým a třetím stěžovatelem. A to výlučně v důsledku skutečnosti, že první a druhý stěžovatel jsou homosexuální pár, tedy na základě jejich sexuální orientace. I napadený rozsudek tedy z prvního a druhého stěžovatele činí v Česku osoby druhého řádu na základě jejich sexuální orientace, byť, jak již Ústavní soud vyslovil, sexuální orientace není volba, ale osobnostní charakteristika, kterou nelze změnit...“, bod 46. Takovýto právní názor je ale **právně vadný**. Po vystoupení z letadla na Letišti Václava Havla, ba i na Letišti Brno, cestou z USA přes Londýn, sice již nepůsobí kalifornské statusověprávní účinky, avšak **není pravdou**, že mezi dotčenými lidmi by nebyl žádný právní poměr.

Půjde o **právní poměr**, když by **nikoli rodinný**, tak **podobný poměru rodinnému**, a to tzv. **jiných osob blízkých** podle § 22 odst. 1 o. z. V tomto právním smyslu pak vyjde **nastejno**, zda by se jednalo o poměr „rodinný“ anebo „obdobný poměru rodinnému“. **Právo na rodinný život** v ústavněprávním významu by **působilo beztak**. A to vše z důvodu **výhrady českého veřejného pořádku**. Vskutku by to při občasných cestách doznávalo až ústavního rozměru dotčení právní identity dítěte? Fakticky by si takových právních nuancí dítě, a to i velké, možná ani nevšimlo. Na **faktickém soužití by se totiž nic nezměnilo**. A i kdyby, dítě by poznalo **existenci kulturní rozmanitosti**, což by také nemuselo být k zahazení (poněkud odlehčeně řečeno).

Ústavní soud tak **upřednostnil** „nejlepší zájem dítěte“ na **zachování kalifornského statusu** jeho rodiče, resp. dvou stejnopohlavně orientovaných mužů jako rodičů v právním smyslu, **před veřejným pořádkem** panujícím v České republice, který nic takového nedovoluje. Paradoxní může být, že český veřejný pořádek to nedovoluje rovněž tak z důvodu „nejlepšího zájmu dítěte“. V podstatě se jedná o **střet** dvou **odlišných ideových pojetí** toho, co je v „nejlepším zájmu dítěte“; tj. pojetí kalifornského (a světově menšinového), nebo českého (a světově většinového). Faktem ale je, že Ústavní soud neřešil tuto právně srovnávací otázku v obecné rovině, nýbrž **účelově** vzhledem k **pobytům dítěte** na českém území.

Na okraj podotýkáme, že USA, oproti Česku, **nepřistoupily** k celosvětové *Úmluvě o právech dítěte* z roku 1989, z níž vyplývá nejlepší zájem dítěte a právo dítěte znát své rodiče a právo na jejich péči, pokud to je objektivně možné (čl. 7 odst. 1). Nepochybně bývá objektivně možné znát své rodiče. Pokud by rodiče své rodičovství před dítětem tajili, jednali by proti jeho právu. (Problém asistované reprodukce s použitím vajíček

nebo semen anonymních dárců ponecháváme stranou.) (Stranou také necháváme údajnou československou výhradu proti čl. 7 odst. 1 cit. úmluvy, která však nebyla zveřejněna ve Sbírce zákonů, a tudíž nejde o vnitrostátně závaznou právní normu.)

Může být, že **jedna kolidující hodnota** (nejlepší zájem dítěte) bude podle okolností případu právně argumentačně upřednostněna **před jinou kolidující hodnotou** (blahem veřejného pořádku ve věcech osobních stavů lidí). Abychom se vyvarovali **nebezpečí subjektivismu**, používáme k tomu v právu obecně uznávané **metodické poměřování** kolidujících hodnot (práv, statků, zájmů). Výhoda metodického postupu podle „právní vědy založené na důkazech“ spočívá v možnosti **právně racionálního přezkoumání** celého postupu i dosaženého právního závěru.

Zjednodušeně řečeno, podstata právního poměřování spočívá v tom, zda by v konkrétní věci bylo možno dosáhnout stejného nebo srovnatelného **legitimního cíle** (zde ochrany nejlepšího zájmu dítěte) **šetrněji** v poměru k **dotčené jiné hodnotě** (zde veřejnému pořádku). Pokud ano, měl by být použit **šetrnější** způsob jednání, aby bylo po právu.

Čili, lze na českém území dosáhnout **alespoň srovnatelné** ochrany nejlepšího zájmu dítěte i **jinak** nežli uznáním zahraničního rodičovského statusu, který je ve zřejmém rozporu s českým veřejným pořádkem?

Odpověď zní, že ano. Nikoli však pomocí uznání zahraničního osobního stavu, což již na první pohled vylučuje výhrada českého veřejného pořádku, nýbrž obligačně; tedy **závazkově právně**.

Položme si proto následující právní otázku.

Pokud by oba muži ve stejnopohlavním páru nebyli na českém území statusově bráni jako rodiče dítěte, **nenesli** by vůči

němu **rodičovskou odpovědnost**, resp. by **nebyli povinni rodičovskou péčí o dítě** (péčí řádného rodiče) podle českého občanského zákoníku (nebyli by ani pěstouny); srov. § 865 a násl. o. z. Z ustanovení § 4 odst. 1 o. z. bychom sice dovedli právní povinnost „jen“ běžné péče a opatrnosti obou mužů v poměru k dítěti, a to v **poměru podobném rodinnému** (§ 22 odst. 1 o. z.). Nic ale nebrání tomu, aby oba muži o své vůli **převzali vyšší standard péče o dítě** na našem území v poměru podobném poměru rodinnému, který by nesl **podobné** prvky, jako by tomu bylo u rodičovské odpovědnosti. Nikomu nelze bránit, aby řádně pečoval o dítě i tak „jako by byl rodičem“, kdyby jím u nás právně byl, a to v **poměru podobném rodinnému**, pakliže by to nebylo proti zájmu dítěte. I v takovém „nestatusovém“ případě by se jednalo o výkon **práva na rodinný život**. Srov. též poměr druhá a družky a právo na jejich rodinný život v podobě nesezdaného soužití.

Navíc, jedná se tu o tzv. **jiné osoby blízké** podle § 22 odst. 1 o. z. Srov. podobně otčíma nebo macechu a jejich obvyklou péči o dítě druhého manžela z jeho jiného manželství; tj. péči o cizí dítě v rodině, jehož nejsou rodiči. V našem případě se sice nejedná o otčímy (nebo macechy), nicméně situace by byla na našem území podobná. Kromě toho lze předpokládat, že oba muže by do jejich **odpovědnosti podobné rodičovské** nikdo u nás nemusel právně nutit, ba právě naopak. **Argument podobností** patří do teorie právní argumentace, přičemž sledovaný **účel péče podobné péči rodičovské** by byl také **podobný**, resp. srovnatelný.

Přineslo by závazkově právní jednání dotčených lidí s účinky na českém území takové **následky** (dobro), které by byly **srovnatelné** s nejlepším zájmem dítěte jako v případě, kdyby došlo k soudnímu uznání zahraničního rodičovského stavu, přičemž by ale **nebyl nedotčen** (byl by šetřen) český **veřejný pořádek** ve věcech statusových?

Odpověď zní, že **zásadní měrou**, jež by byla pro daný případ veskrze **postačující**, by tomu tak bylo. Srov. široký **civilní status osob blízkých** a **závazkové** možnosti podle občanského zákoníku. Viz např. neformální **příkaznictví** mezi tzv. jinými osobami blízkými v poměru obdobném poměru rodinnému, jehož obsahem by byla příkazníková právní povinnost péče o dítě na českém území při občasných návštěvách, event. i jeho (právně ovšem nadbytečnou) písemnou formu, včetně možné veřejné listiny; kupř. pro účely důkazní jistoty navenek.

Co by se dítěti **právně** stalo, jestliže by vysedlo z letadla v Praze, na *Letišti Václava Havla*, bez českého uznání kalifornského právního stavu jeho obou rodičů, dvou stejnopohlavně orientovaných mužů? Co by se mu stalo tak právně vydatně, že by kvůli tomu musel jít zcela stranou český veřejný pořádek?

Fakticky by se dítěti nestalo nic závažného, jak si dále řekneme; též viz výše péči o dítě (odpovědnost). **Formálně** by ale jeho právní identita **narušena** byla. Ovšem jen formálně.

Dítě by i nadále fakticky zůstávalo v péči obou „mužů-manželů-rodičů“ v kalifornském právním smyslu. Důvod pro jejich svěřeni českým soudem do náhradní rodinné péče by sám o sobě, bez dalšího, nenastal. Srov. legální předpoklady české sociálně-právní ochrany dětí a soudní ochrany práv dětí. I vše ostatní by bylo zásadně řešitelné; viz např. postavení tzv. jiných osob blízkých v poměru podobnému poměru rodinnému, včetně jejich faktického soužití, zaopatřovací závazky, včetně důchodu dítěti i s možným zajištěním, jestliže plnění vyživovacího závazku vůči dětem beztak v praxi mívá podobu i pravidelných peněžních dávek, tj. důchodu. Dále viz např. příkaz, správu cizího majetku, pořízení pro případ smrti, smluvní zastoupení, zastoupení členem domácnosti, opatrovnictví, ale i spoluvlastnictví atd.

Všechna právní jednání by mohla mít i formu **veřejné listiny**; resp. by se jednalo přímo o rozhodnutí soudu. Právní jednání by mohla být zásadně pojata i na **těže listině** v právním smyslu, což by mohlo být vhodné pro praktické potřeby. Nejedná se ale o právní povinnost použití těže listiny. Prakticky vhodný by mohl být listinný důkaz o souhlasném prohlášení stavu tzv. jiných osob blízkých v poměru podobném poměru rodinnému. I zde by bylo možno, nikoli nutno, využít právní formy veřejné listiny. Podobně srov. důkaz o členech domácnosti.

Zastavme se u „*těžkosti v oblasti zdravotní péče o dítě*“; bod 39. cit. nál.

Neexistuje **právní překážka**, která by bránila založení nebo plnění závazku péče o zdraví dítěte v takovém případě. Nepřítomnost jednoho muže při právních jednáních je běžně řešitelná **zástupčím oprávněním** druhého muže jako jeho zmocněnce na základě **smluvního zastoupení** (§ 441 a násl. o. z.). Využít k tomu lze i formu veřejné listiny, pokud by to bylo vhodné. Není to ale právně nutné. **Rozsah** zástupčího oprávnění se může týkat i uplatnění **práva na informace o zdravotním stavu dítěte**, které je obsahem závazku péče o zdraví.

Veřejnoprávní otázkou účasti dotčeného dítěte na českém zdravotním pojištění, popř. účasti na soukromém zdravotním pojištění, se Ústavní soud nezabýval.

Zastavme se u Ústavním soudem zmiňované „absence práva na dědictví“ vzhledem k u nás neuznanému rodiči; bod 39.

Podle všeho by **jediným** soukromoprávním problémem eventuálního neuznání cizího civilního statusu byla **potenciální nemožnost budoucího** postavení dítěte jako **nepominutelného dědice** podle českého práva po neuznaném rodiči s právem na povinný díl z jeho **budoucí** pozůstalosti. Dítě by totiž nebylo potomkem „rodiče B“ v českém právním smyslu (a s nejistotou v biologickém smyslu). Nedostatek prvotřídní zákonné

dědické posloupnosti potomka je přitom nahraditelný, ostatně legálně upřednostněným, porúzením pro případ smrti. Uvedená situace by ale přicházela v úvahu **jen** tehdy, pokud by bylo dědictví v budoucnu projednáváno podle českého práva, nikoli kalifornského.

Právní otázkou proto zůstává, zda by zrovna tento **důvod**, který ani **nemusí** v **budoucnu** nastat, měl být **natolik** určující pro **současný** „nejlepší“ zájem dítěte, že **by měl být právně upřednostněn před použitím výhrady veřejného pořádku** podle českého mezinárodního práva soukromého. V úvahu nutno vzít konkrétní okolnosti případu, tzn. i odhad dožití zůstavitele („rodiče B“) podle průměrného mužského věku v určité populaci, jakož i to, že po něm v **budoucnu** vůbec **nemusí zůstat žádná pozůstalost**; tudíž by v **budoucnu** nevzniklo ani žádné subjektivní dědické právo dotčeného dítěte k pozůstalosti, pakliže by v den úmrtí zůstavitele žádná nebyla. Vyloučit by nebylo možno ani **budoucí** majetek nepatrné hodnoty, tzn. majetek vydávaný podle českého práva jakémukoli vypraviteli pohřbu **mimo** subjektivní dědické právo dotčeného dítěte.

V běžném životě samozřejmě nelze vyloučit eventuální **právní spor** například mezi „rodičem B“ a některým podnikatelem ve zdravotních službách či s nějakou školskou právníčkou osobou apod., pakliže by tyto osoby jednaly v **konkrétním** případě **protiprávně**. Pro takové případy české právo zná **dostatek prostředků ochrany dotčeného práva**, které svědčí **komukoli** bez ohledu na jeho pohlavní orientaci nebo kalifornský civilní status. Kvůli hypotetickým (ani v minulosti snad nastalým) případům konkrétních právních sporů ještě **není nutno** potlačit český veřejný pořádek. Takové případy samy o sobě **nemají žádný ústavní rozměr**. S možným nevraživým chováním některé zdravotní sestry v ambulanci nebo školníka ve škole se

můžeme v životě občas setkávat všichni. Někdy také může jít o naše spoluzavinění či se sami můžeme dopustit neslušnosti.

Ještě jednu právně argumentační úroveň můžeme uvést.

Již prvotní **použití kalifornského předpisu**, přes formální zdání právnosti, v tomto konkrétním případě představuje **vyvolání zla v právním smyslu**. Dospělí lidé totiž jednali již na první pohled **bezohledně** vůči právu a zájmu dítěte, včetně již počatého dítěte, anebo dokonce ve **zlém úmyslu**. Z tohoto důvodu byli ve stavu **zlé víry**. Věděli anebo měli (byli právně povinni) vědět a objektivně mohli vědět, že svým právním jednáním se od počátku **dotknou práva dítěte znát své rodiče** nebo jeho **právního zájmu** (nejlepšího zájmu dítěte); tzn. zájmu na plném a harmonickém osobnostním rozvoji dítěte, pokud jde o vyrůstání v rodinném prostředí, v atmosféře štěstí, lásky a porozumění; viz preambuli *Úmluvy o právech dítěte*, (sděl. č. 104/1991 Sb.). – Ovšem bez účasti USA na této úmluvě. Lidská práva v důsledku své **univerzální přirozené povahy** ale neznají státní hranice ani politická odmítání některými státy.

I kdybychom snad **přirozené právo znát své rodiče** brali za „slabé“, nelze nijak vyrušit **atmosféru dětského štěstí**, kterou si **nelze plně** představit **bez štěstí mateřské lásky a štěstí lásky otcovské**, ideálně i lásky žijících prarodičů. **Nedostatek mateřské lásky a otcovské lásky**, každé trochu **jiné**, a proto přirozeně **dvojí**, těžko plnohodnotně nahradí láska stejnopohlavního páru, protože vždy bude fakticky **chybět mateřství nebo otcovství**.

I kdybychom snad jakkoli právně smyšleně, sociálně inženýrsky, biomedicínsky, ideologicky a politicky byli ochotni konstruovat formálně právní, nikoli přirozené, „rodičovství muže a muže“ (nebo ženy a ženy), nikdy tím **nevymažeme ze světa přirozenost mateřství a otcovství**. Právní řád jako společenský projev převažujícího politického dorozumění může

v podstatě cokoli. Může třeba přikázat, že každá druhá sobota v měsíci se musí považovat za úterý. Zůstává jen otázkou, nakolik by to bylo rozumné a zejména, zvláště v našem případě, **objektivně spravedlivé** s ohledem na malé děti (slabší stranu). **Děti si nelze kupovat v nákupním košíku jako hračky**. I kdyby to bylo biomedicínsky a inženýrsky jakkoli možné a snad i cenově dostupné na trhu. Je-li něco potenciálně technicky nebo vědecky možné, neříká to ještě nic o tom, je-li to **objektivně spravedlivé**, v našem případě zejména **ohleduplné v poměru ke slabšímu**, který je ještě duševně a tělesně nezralý, resp. teprve počatý.

Jestliže **kalifornský** právní stav představuje **vyvolání zla v právním smyslu** (dotčení práva a právního zájmu dítěte), **nelze** účinky právního zla **územně rozšiřovat** na české (ani jiné) státní území; tzn. **nelze uznat** kalifornské rozhodnutí o osobním stavu a nutno **trvat na výhradě veřejného pořádku** podle českého mezinárodního práva soukromého. Dotčení této výhrady by bylo podstatné právě proto, že by se odvíjelo od zahraničního právního zla, které není ani ve světě obecně uznáváno jako dobro.

Nezapomínejme ani na to, že prvotní kalifornský stav **nepředstavoval** žádnou volbu mezi „stejnopohlavním právním rodičovstvím“, anebo sežráním dětí vlky v hlubokém lese. Ani omylem nešlo o krajní nouzi apod., nýbrž o záměr.

Pro dokreslení případu odkazujeme na rozhovor s jedním z mužů-manželů a rodičů podle kalifornského práva.²

3. Závěr

Výše jsme podali některé právně argumentační námitky vůči citovanému náleží Ústavního soudu. Každý rozumný člověk si

2) „Dětem je jedno, jestli mají matku, říká gay. Jeho partnerovi přiznal soud rodičovská práva.“ [Rozhovor.] Aktuálně.cz, 25. 7. 2017.

musí být vědom, že se jedná o jeden z případů, kdy by „každé rozhodnutí“ našlo svou právní argumentaci.

Za podstatné však považujeme **nedostatečně provedené právní poměření kolidujících hodnot** ze strany Ústavního soudu. Chybí jakýkoli metodický postup, který nelze mechanicky nahrazovat odkazy na evropská či jiná rozhodnutí. Mohlo by to zavánět argumentačně nepřijatelným důkazem autoritou. Zejména s ohledem na to, že Ústavní soud vůbec argumentačně nehledal cestu, která by byla šetrná k českému veřejnému pořádku, jenž patří mezi **obecně sdílená dobra**. Srov. též **kulturní rozmanitost**. Některé argumenty Ústavního soudu o „těžkostech“ v dané věci jsou právně mylné.

Za největší právní problém ale považujeme **přenos kalifornského právního zla** do českého prostředí. **Bezohlednost** (hrubou nedbalost), či dokonce **zlý úmysl** na úkor práva nebo právního zájmu dítěte **nelze rozšiřovat** do světa. Navíc když kalifornských statusových následků by bylo možno u nás zásadně srovnatelně dosáhnout závazkově. Na cesty do Česka „čas od času“ by to snad stačilo.

Na celém případě je nejhorší to, že od samého kalifornského počátku je **dítě obětí** přinejmenším hrubé nedbalosti jeho práva a právního zájmu. Hledejme pak, jak z toho u nás právně ven... Falešné by ale bylo dělat z pachatelů „mučedníky“.

Lze si představit, že jiný senát Ústavního soudu by rozhodl úplně jinak.

Publikováno na odborném blogu Zdravotnické právo a bioetika, provozovaném Ústavem státu a práva dne 28. července 2017

Jeden rok konzervativní publicistiky

Aleš Valenta

**institut
VÁCLAVA
KLAUSE**

Publikace č. 33/2017

Institut Václava Klause nabízí knihu historika **Aleše Valenty** „**Jeden rok konzervativní publicistiky**“ (2017). Jde o souhrn textů uveřejněných na publicistickém portálu Neviditelný pes, v Literárních novinách, v kulturním časopise Kontexty a od července 2016 také na webových stránkách Institutu Václava Klause. Autor působil do června 2016 jako nezávislý publicista, od července 2016 je politickým analytikem Institutu Václava Klause.

200 stran, cena 100 Kč.

objednávky na: **www.institutvk.cz**

Vydává Institut Václava Klause

Šárecká 29, 160 00 Praha 6

e-mail: office@institutvk.cz

www.institutvk.cz

IVK - Newsletter Institutu Václava Klause

Registrace MK ČR E 11024

Speciál Newsletteru

Datum vydání: 11. 8. 2017